

k boji s pokušením a se hříchem. Zároveň má knížka tvořit krátké kompendium křesťanského naučení těm, kdo by snad přišli do zajetí nevěřících. Vedle toho je tu však návod, jak se chovat, blíží-li se Turek jako vojenský nepřítel. Autor [B. Roh?] vybízí Bratry k činné solidaritě s ohroženou obcí a na pokyn vrchnosti k účasti na obraně před Turkem se zbraní v ruce. Svému svědomí nijak neuleví ten, kdo za sebe najme jiného. Jde o případ, kdy je Božím příkazem „násilí obecnému pomáhati odpírati a spravedlnosti obecné obhajovati“, byť zabitím Turka, ukrutnějšího než vlk. Knižka je zakončena písňovým přídavkem, v němž je závěrem otištěna jako „písnička starých Čechů“ tábořská válečná „Kdož jste Boží bojovníci“. Již Lukáš bral turecké nebezpečí v úvahu, když připouštěl vojenskou službu v krajním nezbytí. Tato knížka jde zřejmě tímže směrem značně dále. A B. Beneš jmenuje ve své zmíněné knize mezi povinnostmi urozených, aby se včas — místo marného zaměstnání — cvičili vojensky pro boj s Turky. Bratrská bdělost vůči válce a vůči krveprolití, byť v krajní sebeobraně a v obraně žen a dětí, je tedy v této době pod tlakem situace značně zeslabena. Funkce pána jako bojovníka je výslovně připuštěna.

Již v září r. 1530 došlo pak k události, která ve svých sotva nechtěných důsledcích postaví *bratrské pány* na místo daleko významnější, než jaké urození v Jednotě do té doby měli. Do té doby, lze říci, byli páni živlem v Jednotě bratrské spíše trpěným nežli zvláště vítaným. B. Lukáš se nerozpakoval dát najevo svou bdělost vůči nim, ba i přímo zostra v pastýřském listě [1510] jim přede vší bratrskou obcí zcela konkrétně vytkl, v čem záleží jejich pýcha, k níž se v lidu Kristově nesmí mlčet, a káral je z jejich světského smýšlení a z tvrdosti k poddaným. Chudí stáli v Jednotě Lukášovy doby před bohatými a urozenými. Jednota musila věru připoutávat obsahem své zvěsti a působit vahou svých řádů, jestliže kteří páni stáli o místo v ní za takových okolností. A někteří si vstup do nezdvořilé a náročné Jednoty rozmyslili, jako prý pan Vojtěch z Pernštejna, když mu B. Lukáš pověděl: „Nízké jsou, pane, a těsné u nás dvěře nebeského království, co ty takové hledáš, aby ti vstupujícímu nebylo třeba se shýbat.“ [Hrejsa V, 18.]

Nový pohled k místu pánů v křesťanské společnosti s novým, kladným hodnocením jejich povinností v luterském pojetí měnil a mírnil kritický odstup, v Jednotě dotud vůči nim převládající. I nadále budou upomínáni na vážnost i na duchovní nebezpečí svého výsadního postavení. Ale otvírá se jim již místo jako stavu.

Onou událostí, která ohlásila tuto dalekosáhlou změnu, byl veřejný *společný křest* skupiny pánů, k němuž došlo ve slavnostním shromáždění mladoboleslavského sboru. Nové volnější poměry náboženské v Čechách a jistě zejména příklad luterských říšských stavů, kteří v červnu téhož roku podali konfesi císaři Karlu V. na augsburském sněmu, vedl bratrské pány k tomu, že se takto postavili před veřejnost a dali svému plnému členství v Jednotě neskryvaný výraz, takže i zde smíme vidět vliv saské reformace na naše Bratry. Pět ze dvanácti či více pánů, kteří byli 23. září 1530 pokřtěni a tak za prospívající údy přijati, jmenuje bratrský zpravodaj jménem. V čele stojí boleslavský pán Kunrát Krajíř z Krajku. Vedle něho Fridrich z Donína, Jan Křinecký st. z Ronova, Burjan Špetle z Janovic, Arnošt Jilemnický z Oujezdce. Nejmenován zůstal patrně pán Litomyšle Bohuš Kostka z Postupic a několik členů rodu z Vartemberka.

Do té doby byli přímými členy Jednoty z urozených zejména rytíři. Nyní do ní veřejně vstupují členové mnohem mocnějšího stavu panského a tvoří skupinu, která při své majetnosti a vlivu bude znamenat významnou složku stavovské obce při zasedání sněmu a vůbec v politickém životě země. Místo ochránců, kteří se Jednoty ujímali, namnoze ani k ní nenáležejíce, získává Jednota politické zastoupení těmito svými urozenými členy.

Tito páni podnikli statečný *vyznavácký čin*. Byla jich přece jen hrstka. Hlásit se k církvi, postavené Jakubským mandátem, stále ještě platným, mimo zákon, znamenalo postavit se proti držitelům moci. Za změněné situace na českém trůně, o níž bude níže řeč, byl to v první řadě český král Ferdinand I., bratr císaře Karla V., energií a cílevědomostí zcela nepodobný slabým jagellonským předchůdcům. Křest pánů vzbudil rozruch a podezření z politického spiknutí s kacíři. Páni se hájili listy zemským úředníkům, od nichž byli voláni k odpovědnosti s výčitkou, že